

M O N I T O R 2004

az érettségizők ismereteinek felmérése

Magyar nyelv és irodalom

Teszt Mj-1, I. rész

A változat

Ez a teszt magyar tannyelvű gimnáziumokban
érettségiző diákok számára szól.

© (2004) Štátny pedagogický ústav
EXAM®, Bratislava

1. számú idézet

„...valaki sok évig távol van, egy isten szemmel tartja, s ő magára marad; otthonát és vagyonát a kérok pusztítják, s fia ellen csejt szőnek; ő azonban viharokon keresztül hazaérkezik. Némelyek felismerik, s ő megmenekül, ellenségeit pedig elpusztítja.”

Így jellemezte Arisztotelész Poétikájában az egyik ókori eposz főhősét.

01 Az ókori eposz szerzője s a mű címe, amelyről az 1. számú idézetben olvashattunk:

- (A) Vergilius: Aeneis (B) Homérosz: Odüsszeia
(C) Homérosz: Iliász (D) Homérosz: Béka-egér harc

02 Állapítsa meg, melyik mondakörhöz tartozik az Antigoné című dráma!

- (A) trójai (B) római (C) mükénéi (D) thébai

2. számú idézet

„Francia vagyok, csak ez kellett,
Páris szült (Ponthoise mellett);
Róf kötél súgja majd fejemnek
Hogy mi a súlya fenekemnek.”

03 Állapítsa meg a 2. számú idézetből, hogy ki lehet e vers szerzője, aki (1463 körül) felakasztását várva vetette papírra e pár sort, s akinek fő műve A Nagy Testamentum!

- (A) Villon (B) Dante (C) Petrarca (D) Rousseau

04 Válassza ki azt az idézetet, amely nem Shakespeare-től való!

- (A) „Gyarlóság, asszony a neved”
(B) „Temetni jöttem Caesart, nem dicsérni. A rossz, mit ember tesz, túléli őt...”
(C) „Nincs a teremtésben vesztes, csak én! Nincs árva más több, csak az én gyermekem.”
(D) „Lenni vagy nem lenni – ez itt a kérdés.”

05 Balassi költészetét szokás (témái alapján) istenes, szerelmi és vitézi versekre osztani. Döntse el, melyik típusból írt legkevesebbet!

- (A) szerelmes versekből (B) vitézi versekből
(C) istenes versekből (D) egyforma mennyiségben mindegyikből

06 A fejedelem apródja volt. „Édes néjének” címzett fiktív levelei irodalmunk gyöngyszemei A Beck Ö. Fülöp által róla formált plakett a Nyugat címlapján szerepelt.

- (A) Bethlen Miklós (B) Bercsényi Miklós
(C) Gyöngyösi István (D) Mikes Kelemen

- 07** A Szigeti veszedelem és az antik eposzok közötti lényeges különbségek a következőkben láthatók:
- (A) az eposzi kellékekben, a hősök dicsőítésében, a részletezésben, a szerelmi háromszögben
  - (B) a keresztény világképben, a korának szóló aktuális üzenetben
  - (C) a szereplők számában, a mű terjedelmében, a témamegjelölésben
  - (D) a kalandokban, a dicsőítő jelzőkben, a seregszemlében, a főszereplő magatartásában

- 08** A magyar felvilágosodás sajátossága, amiben eltér az angol, francia, német felvilágosodástól:
- (A) a humanitás és embertisztelet, egyéni függetlenség.
  - (B) egyház- és társadalombírálat, harmónia és optimizmus.
  - (C) harc a függetlenség érdekében a saját nyelv jogaiért.
  - (D) harc a szabad gondolkodásért, az ész győzelméért.

3. számú idézet

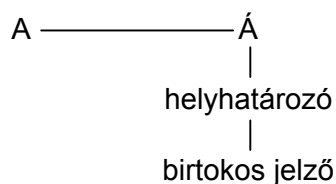
„Régi dicsőségünk, hol késel az éji homályban?...”

- 09** Állapítsa meg a szerző nevét és a mű címét a 3. számú idézet alapján!
- (A) Vörösmarty Mihály: Zalán futása
  - (B) Czuczor Gergely: Az augsburgi ütközet
  - (C) Arany János: Az elveszett alkotmány
  - (D) Vörösmarty Mihály: Árpád ébredése
- 10** Petőfi a világnézetét, hitvallását külön költeményekbe foglalta. Válassza ki azt a verset, amelyik nem tartalmazza a költő ars poeticáját!
- (A) Egy gondolat bánt engemet
  - (B) Beszél a fákkal a bús őszi szél
  - (C) Szabadság, szerelem
  - (D) A XIX. század költői
- 11** Válassza ki a XX. századi modern művészeti törekvések összefoglaló megnevezését!
- (A) késő modern
  - (B) posztmodern
  - (C) performance
  - (D) avantgarde
- 12** Kapcsolja valamelyik motívumkörhöz Ady: A föl-földobott kő című versét!
- (A) forradalmi versek
  - (B) hazaszeretetről szóló versek
  - (C) istenes versek
  - (D) háborúellenes versek

13	<p>Az alábbi rövid jellemzés alapján ismerje fel a filozófiai irányzatot!</p> <p><i>„A lét értelmetlen, az ember szükségszerűen magányos, bele van vetve a világba, amely létét veszélyezteti, ezért alapvető érzései a félelem és a szorongás. Az az ember, aki felméri létezésé végeességét, az valódi autentikus létet tud élni.”</i></p> <p>(A) neopozitivizmus (B) fenomenológia (C) egzisztencializmus (D) szellemtörténet</p>
14	<p>Nevezze meg azt a személyt, aki Babits ismert művében egy cethal gyomrában élt!</p> <p>(A) Jónás (B) Jób (C) Jeremiás (D) János</p>
15	<p>Állapítsa meg Marquez világhírű regényének címét, amelyben Macondo lakóinak lehetőség adatott arra, hogy megteremtsék maguknak a földi paradicsomot, de ezt a lehetőséget rendre elszalasztották.</p> <p>(A) Mester és Margarita (B) Ráktérítő (C) Zabhegyező (D) Száz év magány</p>
16	<p>Válassza ki annak az írónak a művét, aki a magyar irodalomban létrehozta az irodalmi szociográfiát, és az alább feltüntetett írásában részletes pontossággal beszámolt szülőhelyéről, a táj embereiről, családjáról, szokásokról.</p> <p>(A) Veres Péter: Az alföld parasztsága (B) Féja Géza: Viharsarok (C) Illyés Gyula: Puszták népe (D) Erdei Ferenc: Futóhomok</p>
17	<p>Sorolja be a magyar nyelvet a – nyelvek szerkezete szerint – a megfelelő nyelvtípusba!</p> <p>(A) hajlító - flektáló (B) toldalékoló - agglutináló (C) elkülönítő - izoláló (D) kiválogató - szelektáló</p>
18	<p>Állapítsa meg, milyen hangtani változás alakult ki a feltüntetett szóban:</p> <p style="text-align: center;"><i>menjen</i></p> <p>(A) zöngéesség szerinti részleges hasonulás (B) teljes hasonulás (C) képzés helye szerinti részleges hasonulás (D) összeolvadás</p>
19	<p>Határozza meg, hogy melyik a helyes betűrendbe állítás az alábbi lehetőségek közül!</p> <p>(A) Anasztázia, Ábel, Abigél (B) Abigél, Ábel, Anasztázia (C) Ábel, Abigél, Anasztázia (D) Abigél, Anasztázia, Ábel</p>
20	<p>Döntse el, melyik a helyes írásmód!</p> <p>(A) Déli pályaudvar (B) Déli Pályaudvar (C) Déli – pályaudvar (D) déli Pályaudvar</p>
21	<p>Válassza ki, hogy az alábbi mondatba a kipontozott helyre melyik igealak illeszthető be!</p> <p style="text-align: center;">.....<i>már le gyorsabban a víz!</i></p> <p>(A) Follyon (B) Fojjon (C) Folylyon (D) Folyjon</p>

22	Keresse ki a határozói igeneveket!	(A) sehol, hanyatt	(B) sírva, kérve
		(C) olvasó, csillogó	(D) elfáradt, megművelt
23	Állapítsa meg, hogy a felsorolt toldalékok közül melyik felel meg a feltüntetett szó vastagon kiemelt toldalékának!	<i>testvér – (e) – m</i>	
		(A) birtokos személyjel	(B) birtokjel
		(C) birtoktöbbsesítő jel	(D) többsesjel
24	Válassza ki a megadott lehetőségek közül, hogy melyik vonatkozik a feltüntetett szóalaktani elemzésre!	<i>beteg – ség – e – k</i>	
		(A) szótő, jel, kötőhang, jel	(B) szótő, képző, képző, rag
		(C) szótő, képző, kötőhang, jel	(D) szótő, képző, kötőhang, rag
25	Állapítsa meg, milyen szószerkezetről van szó az alábbi példában!	<i>a kis Éva</i>	
		(A) tárgyas szószerkezet	(B) alanyi szószerkezet
		(C) határozós szószerkezet	(D) jelzős szószerkezet
26	Határozza meg, hogy tartalom szerint milyen lesz az alábbi mondat!	<i>Eloolvastad már a könyvet?</i>	
		(A) kérdő – megfontolandó	(B) kérdő – kiegészítendő
		(C) kérdő – viszonyító	(D) kérdő – eldöntendő
27	Keresse meg a <u>helytelenül írt</u> szókapcsolatot!	(A) újvári járás	(B) Móricz Zsigmond körtér
		(C) Új Szó	(D) Cseh Köztársaság
28	Válassza ki a helyesen szótagolt mondatot!	(A) Vás-ár-ol-junk több könyv-et!	(B) Vá-sá-rol-junk több könyv-et!
		(C) Vá-sár-ol-junk több könyv-et!	(D) Vá-sá-rol-junk több könyv-et!

29 Döntse el, melyik mondat tartozik az alábbi ábrához!

- (A) Holnap viharos lesz az időjárás.
 (B) A számok közül a kettest választotta.
 (C) A város tornyaiban megszólaltak a harangok.
 (D) A kereszteződésben körültekintően kell áthaladni.

30 Állapítsa meg, milyen mellékmondat van az alábbi összetett mondatban!

A gereblyézéssel mindig hátrafelé haladjunk, hogy a lábnyomokat is elsimítsuk!

- (A) célhatározói mellékmondat   (B) alanyi mellékmondat
 (C) tárgyi mellékmondat   (D) minőségjelzői mellékmondat

31 Az alábbi mondatban találja meg a mondatrészek helyes sorrendjét, ahogy a mondatban egymás után állnak!

Elszállt a fa tetejéről a rigó.

- (A) állítmány, tárgy, birtokos jelző, alany   (B) állítmány, birtokos jelző, helyhatározó, alany
 (C) állítmány, minőség jelző, tárgy, alany   (D) állítmány, alany, helyhatározó, birtokos jelző

32 Állapítsa meg az alábbi mondatban az állítmány fajtáját!

A fákon már nemsokára piros lesz a cseresznye.

- (A) nincs állítmánya   (B) névszói állítmány
 (C) igei állítmány   (D) névszói-igei állítmány

33 Írja le a legbecseesebb szórványemlékünk, a Tihanyi Apátság alapítólevelének első, összefüggő magyar mondatát!

34 Fejtse ki röviden, miben talál hasonlóságot Dante Beatricéje, Petrarca Laurája, Juhász Gyula Sárvári Annája és Vajda János Ginája között!

35 Kazinczy a „magyar Petrancának” nevezte Kisfaludy Sándort, a költő álnevet választott magának. Írja le, kinek a szerelmeit énekelte meg!

4. számú idézet

„Jegyezd meg e nagy igazságot, hogy soha a földnek golyóbisán egy nemzet sem tehette addig magáévá a bölcsességeket, mélységet, valameddig a tudományokat a maga anyanyelvébe bé nem húzta. Minden nemzet a maga nyelvén lett tudós, de idegenen sohasem.”

36 Állapítsa meg a 4. számú idézet alapján, hogy ki a mű szerzője, és mi a mű címe!

37 Írja le Vörösmarty Szózat című ódájának második versszakának utolsó sorát!

38	Találja ki, hogy Petőfi melyik költeményében szerepel a „szőlőszem”-hasonlat!
39	A századforduló költészetének hívei kétségbe vonták a művészet társadalomformáló szerepét, s a „l'art pour l'art” elvét hirdették. Fordítsa le magyarra ezt a francia kifejezést!
5. számú idézet	
<i>„Mindnyájan Gogol köpönyegéből bújtunk ki.”</i>	
40	Állapítsa meg, hogy Dosztojevszkij híressé vált mondatában Gogol melyik művére utalt!
41	Első összefüggő szövegünk a Halotti beszéd. Nevezze meg a két 20. századi költő közül az egyiket, aki ugyanilyen címmel írt verset!
42	Állapítsa meg, hogy Móricz Zsigmond melyik regényében bírálja a korrupciót, a protekciót, amelyeknek végül a regény főhőse is áldozatul esik!
43	Nevezze meg azt az író, akinek alteregója, alakmása, azonos című novellagyűjteményének főhőse Esti Kornél!
44	Állapítsa meg, melyik magyar költő verseit tartalmazza a Bori notesz!
6. számú idézet	
<i>„A regény különböző háborús epizódok, abszurd történetek halmaza. Heller regényében a legénység fő ellensége nem annyira a német hadsereg, hanem inkább a saját tisztikaruk.”</i>	
45	Írja le Joseph Heller világhírű regényének címét, amelyről a fenti, 6. számú idézet szól!
46	Állapítsa meg, ki volt az a 20. századi magyar költő, s mi volt versének címe, amelyben a totális zarnokságról ír! A kétszáz soros költeményét egyetlen mondatba sűrítette.
47	A szlovákiai magyar irodalmi folyóiratok közül egynek írja le a címét!
48	Keresse meg a helyes magyar megfelelőjét az alábbi szlovák kifejezésnek! <i>pohotovosť</i>
49	Írja le a szavakból hiányzó mássalhangzókat, amelyeknek helyét kihagytuk! 1. rö...tön, 2. külö...ben, 3. szö...décse!
50	Válassza ki azt a szót, amelyben csak ajakkerekítéses magánhangzók vannak! <i>ajtó, kerítés, író, üveges, szépít</i>
51	Az alábbi toldalékos szavak közül válassza ki azt, amelyikben képzőt talált, és <u>csak a képzőt írja le válaszába!</u> <i>írtam, kerülget, házból, asztalok</i>
52	Tegye a <u>mesél</u> igét: <i>többes szám, 2. személy, kijelentő mód, múlt idő, tárgyas ragozású alakba!</i>

53	Határozza meg a feltüntetett szavak szófaját! <i>mögé, alatt, végett</i>
54	Állapítsa meg az alábbi névmások fajtáját! <i>akivel, ami, amilyen, amennyire</i>
55	Döntse el, hogy helyesírásunk négy alapelve közül melyik érvényesül az alábbi szóban! <i>Széchenyi István</i>
56	Nevezze meg annak a mondatrésznek a fajtáját, amelyekre az alábbi mondatban a <u>miből?</u> kérdéssel kérdezhetünk! <i>Színes anyagból készítették az új ruhákat.</i>
57	Írja le, hogy melyik mellérendelt mondat kötőszavai lehetnek a következő szavak! <i>tehát, ezért, hát</i>
58	Állapítsa meg, hogy a felsorolt műfajok melyik stílushoz tartoznak! <i>kérvény, rendelet, elismervény, felszólítás, törvények, meghívó</i>
59	Írja le betűkkel a feltüntetett számjegyet! <i>8680</i>
60	Határozza meg a feltüntetett szavakat jelentésük szerint! <i>nyelv, asztal, zebra</i>
Vége a teszt I. részének	

Magyar nyelv és irodalom

Teszt Mj-1, II. rész

A kidolgozásra szánt idő: 30 perc

Válaszaikat egyenesen a tesztlapra írják! Minden adatot ugyanúgy töltsenek ki, ahogy a válaszíven.

Kód školy:

Kód triedy:

Číslo žiaka:

Otázka 61

Otázka 62

Otázka 63

Otázka 64

Otázka 65

1. Pridelené body:

2. Pridelené body:

61 Foglalja össze 1-2 mondatban, mi volt a Nagy Francia Enciklopédia szerkesztőinek célja!

---

62 Fejtse ki röviden, hogy milyen embertípust mintáztak meg az ún. „kisember-novellák”-ban az orosz realisták!

- 63** Készítse el Katona József: Bánk bán című tragédiájának cselekményvázlatát!
A dráma szerkezeti vázlatpontjai mellé írja le az oda tartozó legfontosabb eseményeket!

expozíció –

---

bonyodalom –

---

tetőpont –

---

hanyatlás –

---

megoldás –

- 64** Írja le a hiányzó 1. versszakot, majd 5-8 mondatban mutassa be József Attila: Tiszta szívből című versét!

---

*Hogyha nem kell senkinek,
hát az ördög veszi meg.
Tiszta szívvel betörök,
ha kell, embert is ölök.*

*Harmadnapja nem eszek,
Se sokat, se keveset.
Húsz esztendőm hatalom,
Húsz esztendőm eladom.*

*Elfognak és felkötnek,
áldott földdel elfödnek
S halált hozó fű terem
gyönyörűszép szívemen.”*

- 65** Értelmezze pár mondatban Ottlik Géza: Iskola a határon című regényének a címében is megtalálható határ kulcsszót!